

คำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์
เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่ประสงค์จะผ่อนใช้คืนเงินค้ำขาดทุนสะสมบางส่วน
พ.ศ.2549

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีสำหรับสหกรณ์ที่มียอดเงินค้ำขาดทุนสะสม ในทางปฏิบัติสหกรณ์จะต้องนำกำไรสุทธิทั้งหมดมาใช้คืนเงินค้ำขาดทุนสะสม หากยังมีกำไรสุทธิเหลือจึงจะนำไปจัดสรรตามข้อบังคับได้ แต่สำหรับสหกรณ์ที่มียอดเงินค้ำขาดทุนสะสมจำนวนมาก และต้องนำกำไรสุทธิมาใช้คืนเงินค้ำขาดทุนสะสมทั้งหมด จนเป็นเหตุให้สหกรณ์ไม่สามารถจ่ายเงินปันผลตามหุ้นหรือเงินเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกได้เป็นระยะเวลาหลายปี อาจส่งผลให้สมาชิกขาดแรงจูงใจในการถือหุ้นและดำเนินธุรกิจร่วมกับสหกรณ์ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์และทำธุรกิจร่วมกับสหกรณ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16(1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 จึงยกเลิกหนังสือแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ตามหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ 0215/ว.829 ลงวันที่ 26 เมษายน 2532 และให้ถือปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่ประสงค์จะจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีโดยผ่อนใช้คืนเงินค้ำขาดทุนสะสมบางส่วน ดังต่อไปนี้

1. ความหมาย

“สหกรณ์” หมายถึง สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์

“กำไร (ขาดทุน) สุทธิ” หมายถึง ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบปีทางบัญชี ซึ่งคำนวณได้จากกำไรสุทธิได้เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ หากกำไรได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายจะเป็นกำไรสุทธิ ในทางตรงกันข้าม หากค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้จะเป็นขาดทุนสุทธิ ทั้งนี้ จะปรากฏเป็นรายการสุดท้ายในงบกำไรขาดทุน โดยกรณีที่ขาดทุนสุทธิให้แสดงตัวเลขในวงเล็บ และสหกรณ์สามารถถอนทุนสำรองที่มีอยู่มาชดเชยผลขาดทุนสุทธิได้

“ขาดทุนสะสม” หมายถึง ผลของขาดทุนสุทธิประจำปีที่เกิดขึ้นกว่าทุนสำรอง ซึ่งจะแสดงตัวเลขไว้ในวงเล็บ ปรากฏรายการในงบดุล ในส่วนทุนของสหกรณ์

“กำไรสุทธิประจำปี” หมายถึง ยอดคงเหลือของกำไรสุทธิที่นำไปหักขาดทุนสะสมแล้ว ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากกำไรสุทธิสูงกว่าขาดทุนสะสม หรือกรณีสหกรณ์ผ่อนใช้ขาดทุนสะสมบางส่วน กำไรสุทธิประจำปีให้หมายถึงกำไรสุทธิส่วนที่เหลือจากการผ่อนใช้คืนขาดทุนสะสมแล้ว

“ยอดขาดทุนสะสมจำนวนมาก” หมายถึง ยอดคงเหลือของจำนวนเงินขาดทุนสะสมที่ไม่สามารถนำกำไรสุทธิ (ปกติ) มาใช้คืนได้หมดภายในระยะเวลา 3 ปี

“กำไรสุทธิ (ปกติ)” หมายถึง ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำไรสุทธิที่คำนวณจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบปีทางบัญชีที่มีกำไรสุทธีย้อนหลังสามปีทางบัญชี

2. วิธีปฏิบัติทางบัญชี

2.1 ในกรณีที่สหกรณ์มียอดขาดทุนสะสมมาแต่ปีก่อนและในปีปัจจุบันสหกรณ์มีกำไรสุทธิให้นำกำไรสุทธิใช้เงินค้ำขาดทุนก่อน ยอดคงเหลือให้ถือเป็นกำไรสุทธิประจำปีที่สามารถนำไปจัดสรรตามข้อบังคับได้

การปฏิบัติทางบัญชีสำหรับกรณีนี้ ให้แสดงรายการกำไรสุทธิหักด้วยจำนวนเงินค้ำขาดทุนในงบดุลด้านหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ยอดกำไรสุทธิที่เหลือเป็นกำไรสุทธิประจำปี ซึ่งสหกรณ์อาจนำไปจัดสรรได้ตามข้อบังคับ

2.2 ในกรณีที่ยอดขาดทุนสะสมมีจำนวนมาก จนสหกรณ์ไม่สามารถนำกำไรสุทธิซึ่งได้จากการดำเนินงานตามปกติมาใช้คืนได้หมดภายในระยะเวลาสามปี หากสหกรณ์ต้องการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นบางส่วนก็อาจทำได้โดยการผ่อนใช้คืนเงินค้ำขาดทุนสะสมบางส่วน ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.2.1 สหกรณ์ที่เข้าหลักเกณฑ์ในการผ่อนใช้คืนเงินค้ำขาดทุนสะสมได้ ต้องมียอดขาดทุนสะสมจำนวนมาก จนไม่สามารถนำกำไรสุทธิ (ปกติ) มาใช้คืนได้หมดภายในระยะเวลา 3 ปี

2.2.2 จำนวนเงินที่สหกรณ์จะจัดสรรเพื่อผ่อนใช้ขาดทุนสะสมต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของยอดกำไรสุทธิ

2.2.3 คณะกรรมการดำเนินการต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ให้สหกรณ์ผ่อนใช้ขาดทุนสะสมบางส่วนและนำเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

สำหรับการปฏิบัติทางบัญชี ให้แสดงรายการกำไรสุทธิหักด้วยจำนวนขาดทุนสะสม เท่าจำนวนที่คณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควรผ่อนใช้ขาดทุนสะสม โดยแสดงรายการในงบดุลในส่วนทุนของสหกรณ์ ยอดกำไรสุทธิที่เหลือให้ถือเป็นกำไรสุทธิประจำปีที่สามารถนำไปจัดสรรได้ตามข้อบังคับ เมื่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์มีมติเห็นชอบให้ผ่อนใช้ขาดทุนสะสม

2.2.4 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีให้ใช้ยอดกำไรสุทธิประจำปีที่ปรากฏในงบดุล ส่วนทุนของสหกรณ์

อนึ่ง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีสำหรับสหกรณ์ที่มียอดรายได้ค้างรับปรากฏตามงบดุลเมื่อวันสิ้นปีทางบัญชี จะจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินโบนัสกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้ จะต้องถือปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- (1) ยอดกำไรสุทธิประจำปีมีมากกว่ารายได้ค้างรับระหว่างปี
- (2) ในระหว่างปีสหกรณ์จะต้องเร่งรัดการเรียกเก็บเงินที่เป็นรายได้ค้างรับปีก่อนๆ ให้ได้ไม่ต่ำกว่าอัตราร้อยละ 40 ของรายได้ค้างรับที่ปรากฏตามบัญชียกมาต้นปี
- (3) สหกรณ์จะต้องใช้ยอดกำไรสุทธิประจำปีหลังหักรายได้ค้างรับระหว่างปีแล้ว ในการพิจารณาจัดสรรเป็นเงินโบนัสกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์

ทั้งนี้ ให้สหกรณ์ถือปฏิบัติตั้งแต่ประจำปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2549 เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2549

(นายบุญมี จันทร์วงศ์)
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
นายทะเบียนสหกรณ์